

Advies op Maat

Waterschappen en watervoorziening

Aanleiding

Droogte is een steeds actueler en urgenter vraagstuk. Zoetwatervoorziening in relatie tot droogte is niet per definitie een kerntaak van een waterschap. Het heeft echter wel een nauwe relatie met andere kerntaken, zoals het bepalen en beheren van de waterpeilen, en het voorkomen van wateroverlast. In dit advies op maat verkennen we hoe de 21 Nederlandse waterschappen omgaan met droogte en zoetwatervoorziening voor de landbouw. Dit is gebaseerd op een analyse van de 21 Waterbeheerplannen 2022-2027.

Peil volgt functie

Meer water aanvoeren via een optimaal ingericht watersysteem

Met een optimaal ingericht watersysteem wordt voldoende zoetwater aangevoerd, ook in droge periodes. Gebruikers wordt wel gevraagd het water efficiënter te benutten.

Dit betreft 10 waterschappen, waarvan 4 wel iets terughoudender zijn over de haalbaarheid van deze strategie.

Goed functionerend watersysteem, maar niet onder alle omstandigheden

In normale omstandigheden kan voldoende zoetwater geleverd worden. Vanwege het extremere weer is het echter wel nodig om de grenzen van het systeem in beeld te brengen en daarbij aan te geven wat gebruikers wel en niet kunnen verwachten.

Dit betreft 4 waterschappen.

Watersysteem en landgebruik in balans

Voldoende zoetwater kan niet meer gegarandeerd worden. Daarom moet stapsgewijs, in samenwerking en gebiedsgericht een nieuwe balans gevonden worden tussen het watersysteem en het landgebruik.

Dit betreft 7 waterschappen.

“Het landgebruik moet meer afgestemd worden op zoetwaterbeschikbaarheid en -gebruik. Concreet betekent het dat overheden steeds minder ‘peil volgt functie’ en steeds vaker ‘functie volgt peil’ als beleiduitgangspunt hanteren” (Nationaal Water Programma).

Transitie of voorzichtige stappen?

Al lange tijd is er discussie over ‘peil volgt functie’ versus ‘functie volgt peil’. Voor het eerst wordt in een deel van de waterbeheerplannen dit eerste principe losgelaten. Hiermee worden eerste, voorzichtige stappen in de richting van ‘functie volgt peil’ gezet, een fundamentele transitie is echter (nog) niet aan de orde.

Functie volgt peil

Interessante voorbeelden

Adviescommissie droogte Noord-Brabant: De provincie wordt geadviseerd een provinciale Droogteregisseur en een provinciaal Droogtefonds in te stellen. Waterschappen worden geadviseerd om, uitgedaagd door de provincie en in samenwerking met alle partijen, gebiedsgerichte plannen op te stellen.

Rijn en IJssel: *“Wij kiezen voor een actieve opstelling omdat wij vinden dat we het verschil kunnen en moeten maken bij de aanpak van de klimaatopgave”*

Ons waterschap – Waterschap Scheldestromen

Doel: *“zoetwaterbeschikbaarheid waar mogelijk vergroten.”*

Rol van het waterschap: *“het (oppervlakte) watersysteem zo optimaal mogelijk benutten om droogte tegen te gaan en zoet water voor gebruik beschikbaar te houden; de mogelijkheden verkennen om het effluent van de rwzi's van het waterschap te benutten als zoetwaterbron; het optimaliseren van duurzaam gebruik van zoet grondwater.”*

Noorderzijvest: Het gesprek over de grenzen van het watersysteem agenderen.

Hunze en Aa's, en Rivierenland: Gebiedsgerichte aanpak, waarbij gebieden zonder externe wateraanvoer prioriteit krijgen.

Vechtstromen: programma Zoetwatervoorziening Oost Nederland, met innovatieve projecten en pilots om water vast te houden, de bodem te verbeteren en gezuiverd afvalwater te gebruiken.

Aa en Maas: waterpeilen zo hoog mogelijk houden. Waterconservering laten werken door:

- Basis van beheer en onderhoud op orde
- Bodemverbetering
- Beken goed dimensioneren

Een advies aan de Broedplaats Zoetwater Schouwen-Duiveland

Jitske van Popering, Juli 2023

GovernEUR
Erasmus